

for a living planet®

WWF
Lintulahdenkatu 10
00500 HELSINKI

Puh: (09) 7740 100
Faksi: (09) 7740 2139
www.wwf.fi, www.panda.org

Maa- ja metsätalousministeriö

Osastopäällikkö, ylijohtaja Tuula Packalen (tuula.packalen@mmm.fi)

Erikoisasiantuntija Jussi Laanikari (jussi.laanikari@mmm.fi)

kirjaamo@mmm.fi

6.11.2020

Viite: **MMM lausuntopyyntö 8.10.2020 Dnro VN/20891/2020**

ASIA: **WWF:n lausunto ahmakiintiöasetuksesta metsästysvuodelle 2020–2021**

WWF kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Ahma on Suomessa erittäin uhanalainen laji, jonka ainoa uhka ja uhanalaisuuden syy on pyynti¹ - sekä laiton että laillinen.

Maa- ja metsätalousministeriö päätti vuonna 2017 sallia 35 vuotta täysin rauhoitettuna olleen ahman metsästyksen poikkeusluvin porovahinkojen vähentämiseksi. Suurimmaksi sallituksi saalismääräksi asetettiin kahdeksan ahmaa, ja myönnettyillä luvilla tapettiin kahdeksan yksilöä. Vuosina 2018, 2019 ja 2020 sallittiin uudestaan kahdeksan ahman tappaminen poikkeusluvin kunakin vuotena, ja kiintiöt on vuosittain käytetty täysimääräisesti.

Neljän viime talven aikana on poronhoitoalueella tapettu poikkeusluvin 32 ahmaa. Niistä jopa 20 (yli 60 %) on tapettu Natura 2000 -verkostoon kuuluvilla luonnonsuojelualueilla, joiden yhtenä perustelajina ahma on. Tapettujen ahmojen vaikutus poronhoitoalueen ja kyseisten Natura 2000 -alueiden ahmakantaan on kumuloituva, sillä ahma on luonnostaan pitkäikäinen ja hitaasti lisääntyvä laji.

Nyt maa- ja metsätalousministeriö esittää jälleen kahdeksan ahman tappokiintiötä pohjoiselle ja itäiselle poronhoitoalueelle metsästysvuodelle 2020–2021. WWF vastustaa alla kuvatuilla perusteilla poikkeuslupien myöntämistä, kunnes poronhoitoalueen ahmakannan voidaan osoittaa olevan selkeästi elpymässä nykyisestä erittäin uhanalaisesta asemastaan.

Erityisesti huomionarvoista on, että edelliseen vastaavaan asetukseen nähden juridinen tilanne on muuttunut oleellisesti Natura 2000 -alueille myönnettävien poikkeuslupien osalta. Korkein hallinto-oikeus on selvästi linjannut päätöksessään KHO 2020:31, että sellaisille Natura 2000 -alueille, joiden perustelajina ahma on, on ahman metsästyksen myönnettäville poikkeusluville tehtävä Natura-arviointi².

Maa- ja metsätalousministeriöllä on riistahallintolain mukaan velvollisuus ohjata ja valvoa riistakeskuksen toimintaa. **Ministeriön on selkeästi linjattava asetuksen muistiossa, että ennen poikkeuslupan myöntämistä Natura 2000 -alueelle, jonka perustelajina ahma on, edellytetään aina Natura-arvioinnin tekemistä.**

¹ Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

² Korkein hallinto-oikeus kirjaa vuosikirjapäätöksen KHO:2020:31 yhteenvedossa: ”Korkein hallinto-oikeus totesi, että Suomen riistakeskus ei ollut asianmukaisesti arvioinut poikkeusluvalla sallitun pyynnin vaikutusta Natura-kohteiden ahmakantaan. Kun otettiin erityisesti huomioon, että ahma oli Natura-kohteiden suojeluperusteena oleva laji ja luontodirektiivin liitteen II ensisijaisesti suojeltava laji, sekä ahmayksilöiden vähälukuisuus, korkein hallinto-oikeus katsoi, että olemassa olevien tietojen perusteella ei ollut voitu sulkea pois sitä, että Suomen riistakeskuksen päätöksellä sallittu kahden ahman tappaminen vaikutti merkittävästi Natura-kohteiden suojelun perusteena oleviin luonnonsuojelukohteisiin. Poikkeuslupan myöntäminen ilman Natura-arviointia oli ollut vastoin luonnonsuojelulain 65 §:ää.”

Näin ministeriö voi edistää myönnettävien poikkeuslupien laillisuutta KHO:n päätöksen valossa sekä toteuttaa metsästyslain mukaista ohjaus- ja valvontavelvollisuuttansa, varsinkin kun nyt lausuntopyyntö on käsillä täysin vastaava esitys kuin edellä mainitussa ja myös lausunnon muistiossa viitatussa KHO:n tapauksessa.

KHO:n päätös koski ensimmäisiä, vuoden 2017 poikkeuslupia. Sen jälkeen kiintiökäytäntö on jatkunut ja poikkeuslupia on vuosittain myönnetty KHO:n päätöstä rikkovalla tavalla ilman Natura-selvityksiä. On selvää, että kumuloitunut metsästys tekee Natura-selvityksistä välttämättömän. KHO:n ratkaisun jälkeen tilanteeseen ei liity juridista tulkinnanvaraisuutta. Riistakeskuksen voidaan katsoa toimivan tietoisesti lain vastaisesti, jos poikkeuslupia myönnetään Natura-alueelle ilman asianmukaista selvitystä. Tämä voisi johtaa tutkintaan virkatoimien laillisuudesta. Maa- ja metsätalousministeriön pitää sen vuoksi muistiossaan olla hyvin tarkka ja selkeä.

Ahman suojelun juridinen perusta

WWF on usean vuoden ajan nostanut esiin merkittäviä ongelmia ahman tappamiseen esitettyihin poikkeuslupiin liittyen, erityisesti koska ahma on Suomessa erittäin uhanalainen laji. **Lähtökohtaisesti erittäin uhanalainen laji ei voi olla suotuisalla suojelun tasolla**³.

Kuten asetusmuistiossa todetaan, Suomi on rauhoittanut ahman ympäri vuoden metsästyslain 37 §:n nojalla, ja käytännössä ahmaan kohdistetaan kansallisesti samoja säännöksiä kuin luontodirektiivin IV-liitteen lajeihin.

Euroopan unionin tuomioistuin on 10.10.2019 antanut ratkaisun C-674/17 susien kannanhoidollista metsästystä koskevassa asiassa, jossa Suomen korkein hallinto-oikeus pyysi unionin tuomioistuimen linjausta. Kyseinen ratkaisu linjaa merkittäväällä tavalla luontodirektiivin tulkintaa ja täsmentää poikkeusluvilta edellytetyjä perusteluja.

Kun otetaan huomioon suden ja ahman metsästystä koskevan kansallisen sääntelyn yhtenäisyys ja se, miten luontodirektiivi on implementoitu Suomessa, unionin tuomioistuimen ratkaisu ja sen perusteella annettu KHO:n päätös on otettava huomioon sekä nyt lausunnolla olevassa asetusmuistiossa että suurpetojen poikkeuslupamenettelyissä laajemmin. Analogisesti voidaan WWF:n näkemyksen mukaan tulkita Suomen käytännön olleen luontodirektiivin ja sen hengen vastaista susien metsästystä koskevien poikkeuslupien lisäksi erittäin uhanalaisen ahmaa koskevien poikkeuslupien osalta.

Korkein hallinto-oikeus on antanut susiasiassa lopullisen ratkaisunsa KHO:2020:27⁴. Lisäksi korkein hallinto-oikeus on antanut edellä viitatussa ratkaisun aiempia ahman metsästystä koskevia poikkeuslupia koskevassa valitusprosessissa. Viranomaisten on noudatettava korkeimman hallinto-oikeuden linjauksia.

---

³Laike, L., Nilsson, T., Primmer, C.R., Ryman, N. & Allendorf, F.W. (2009). Importance of genetics in the interpretation of favourable conservation status. *Conserv. Biol.*, 23, 1378-1381: "A well-established system for assessing the status of populations, developed by the International Union for Conservation of Nature (IUCN), is the red list categories (IUCN 2001). The relationship between the FCS concept of the Habitats Directive and the red list categories is briefly described in the general guidance document (European Commission 2006): the red list categories and FCS classifications "are clearly related and are based on interpretations of similar data, however it is not possible to give an exact correspondence in all cases." This document also suggests that a population in the red list category endangered will normally not have FCS, whereas a population classified as vulnerable sometimes can. According to the criteria lists proposed by Linnell et al. (2008), a population classified as critically endangered, endangered, or vulnerable in the IUCN system cannot have FCS."

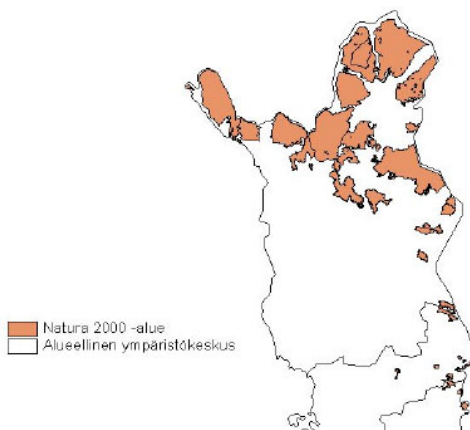
⁴ Päätöksen KHO:2020:27 yhteenvedossa todetaan: "Unionin tuomioistuimen ratkaisun perusteella korkein hallinto-oikeus katsoi, että poikkeusluvun päämäärä eli salametsästyksen torjunta ei ollut kyetty tukemaan selvin ja täsmällisin perusteluin taikka osoittamaan täsmällisten tieteellisten tietojen perusteella, että poikkeusluvalla saavutetaan sille asetettu päämäärä. Poikkeuslupa-asian yhteydessä ei ollut myöskään esitetty sellaista

Ahma on luontodirektiivin liitteen II laji, jolle on osoitettava suojelualueita. Luontodirektiivin 6.2 artikla edellyttää, että ”Jäsenvaltioiden on toteutettava erityisten suojelutoimien alueilla tarpeellisia toimenpiteitä luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen heikentymisen sekä niitä lajeja koskevien häiriöiden estämiseksi, joita varten alueet on osoitettu, siinä määrin kuin nämä häiriöt saattaisivat vaikuttaa merkittävästi tämän direktiivin tavoitteisiin.” Tämä velvoite on Suomessa kirjattu luonnonsuojelulakiin (64a §): ”Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja ei saa merkittävästi heikentää.”

Neljän viime talven aikana ahman tappamiseen on myönnetty yhteensä 32 poikkeuslupaa. Niistä 20 on käytetty Natura 2000 -verkostoon kuuluvilla luonnonsuojelualueilla, joilla suojellaan ahman elinympäristöjä. Koska ahma on pitkäikäinen ja hitaasti lisääntyvä laji, tällä voidaan olettaa olevan merkittävä heikentävä vaikutus kyseisen Natura 2000 -alueen ahmakantaan.

WWF:n näkemyksen mukaan selkeintä olisi, että luvat alueellisesti rajataan niiden Natura 2000 -alueiden ulkopuolelle, joiden lajiluettelossa ahma on. Tämä rajausta tulisi kirjata sekä asetustekstiin että taustamuistioon.

Kuva 1. Natura 2000-alueet, joiden lajiluettelossa ahma on. Lähde: MMM, Suomen ahmakannan hoitosuunnitelma. Taustaa suomen ahmakannan suojeluun, hallintaan ja hoitoon.⁵

Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisu C-674/17

WWF katsoo, että unionin tuomioistuimen ratkaisun myötä lausunnolla olevan asetuksen antamisen mahdollisuutta ja sen taustoja on syytä arvioida monilta osin uudelleen.

Ratkaisussa C-674/17 on katsottu, ettei poikkeuslupia saa myöntää,

---

merkityksellistä selvitystä, joka olisi osoittanut, ettei salametsästyksen torjuntaan olisi ollut muuta tyydyttävää ratkaisua kuin poikkeusluvan myöntäminen susien tappamiseen. Suden suojelun tason ei liioin ollut selvitetty olleen suotuisa. Asiakirjoista ei myöskään ilmennyt, ettei poikkeuslupa ollut entisestään huonontanut susikannan epäsuotuisaa suojelun tasoa. Poikkeuslupapäätöksen ehdot pyynnin alueellisesta, ajallisesta ja määrällisestä rajoittamisesta sekä metsästyksen järjestämisestä eivät olleet riittäviä varmistamaan, että pyynti tapahtui tarkoin valvotuissa oloissa valikoiden ja rajoitetusti, kun otettiin huomioon pyynnin kohteena olleiden susien määrä ja epävarmuus pyynnin kohdentumisesta suositusten mukaisesti nuoriin tai haittaa tuottaviin yksilöihin. Poikkeuslupaa ei olisi näin ollen luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaan voitu myöntää. Hakemus olisi tullut hylättyä metsästyslain 41 a §:n 1 ja 3 momentin vastaisena.”

⁵ https://mmm.fi/documents/1410837/1516659/MMM-160463-v1-Suomen_ahmakannan_hoitosuunnitelma_-_taustajulkaisu-2.pdf/137d9359-206d-4105-bd3a-dc2cfbc2c2be/MMM-160463-v1-Suomen_ahmakannan_hoitosuunnitelma_-_taustajulkaisu-2.pdf

- o ellei poikkeuslupan päämäärää ole tuettu selvin ja täsmällisin perusteluin, ja jos viranomainen (Suomen riistakeskus) ei kykene täsmällisten tieteellisten tietojen perusteella osoittamaan, että poikkeusluvulla kyetään saavuttamaan tämä päämäärä
- o jos ei ole asianmukaisesti osoitettu jokaisessa tapauksessa, ettei poikkeusluvulla tavoiteltua päämäärää voida saavuttaa muulla tyydyttävällä ratkaisulla
- o jos ei ole taattu sitä, ettei poikkeusluvulla haitata ahman kantojen suotuisan suojelun tason säilyttämistä niiden luontaisella levinneisyysalueella
- o jos niissä ei tarkasti yksilöidä vahinkoja aiheuttavaa yksilöä ja jos niiden perusteella ei tarkasti valvota pyynnin tosiasiallista kohdistumista tiettyyn todennettuun yksilöön

Selvät ja täsmälliset perustelut

Unionin tuomioistuimen ratkaisussa listataan muun muassa, että poikkeuslupien päämäärä pitää voida esittää selvin ja täsmällisin perusteluin. Samoin se, kuinka poikkeusluvut päämäärään johtavat, pitää voida näyttää täsmällisen tieteellisesti.

WWF katsoo, ettei tähän asti annettujen poikkeuslupapäätösten perusteluissa ole riittävän selvästi ja täsmällisesti perusteltu lupien päämääriä. Suomen riistakeskus ei WWF:n näkemyksen mukaan myöskään ole aiempien vuosien ahmaluissa osoittanut täsmällisen tieteellisesti, miten ahmalle myönnetty poikkeusluvut johtavat niiden päämäärään eli porotaloudelle aiheutuvien erityisen merkittävien vahinkojen ehkäisemiseen. Suomen riistakeskus on päinvastoin korostanut, ettei ahman poistamisen vaikutuksista ollut olemassa Suomessa tutkittua tietoa.

Suomen riistakeskuksen ratkaisut eivät siis WWF:n näkemyksen mukaan ole perustuneet täsmällisiin tieteellisiin tietoihin, joilla se voisi osoittaa, että poikkeusluvulla kyetään saavuttamaan niiden päämäärä asiassa, tai joilla voitaisiin saada riittävä varmuus siitä, mikä kaatolupien vaikutus on lajin suojelun tasoon.

Muu tyydyttävä ratkaisu

Unionin tuomioistuin katsoi, että *”toimivaltaisten kansallisten viranomaisten on pääasiassa kyseessä olevan kaltaisia poikkeuslupia myönnettäessä osoitettava asiassa merkitykselliseen parhaaseen tieteelliseen ja tekniseen asiantuntemukseen tukeutumalla, ettei tavoitellun päämäärän saavuttamiseksi kyseessä olevassa yksittäistapauksessa vallitsevissa olosuhteissa ole muuta tyydyttävää ratkaisua, joka mahdollistaisi luontodirektiivissä asetettujen kieltojen noudattamisen.”*

Maa- ja metsätalousministeriön mukaan *”Tähän mennessä saatujen selvitysten perusteella paikallisen väestön suhtautuminen (esim. Pohjois-Savo, Keski-Suomi) on ollut sen verran kielteistä, ettei ahmojen siirtoihin ole myöskään ollut edellytyksiä.”* Tällainen perustelu, johon myös Suomen riistakeskus on viitannut lukuisissa lupapäätöksissään arvioidessaan muun tyydyttävän ratkaisun mahdollisuutta, ei ole WWF:n näkemyksen mukaan riittävä. Pelkkä paikallisväestön väitetty kielteisyyys ei ole riittävä osoitus siitä, etteivät ahmojen siirrot poronhoitoalueen ulkopuolelle olisi vaihtoehtoiseksi ratkaisuksi soveltuva.

Muun tyydyttävän ratkaisun selvittäminen on oikeudellisesti velvoittava kriteeri, joita ei ole WWF:n näkemyksen mukaan asianmukaisesti täytetty. WWF:n näkemyksen mukaan aiempien vuosien ahmalupapäätösten perusteluista ei käy ilmi, että **asiassa merkitykselliseen parhaaseen tieteelliseen ja tekniseen asiantuntemukseen tukeutumalla** muuta tyydyttävää ratkaisua ei olisi ollut löydettävissä.

Pyynnin kohdistuminen tiettyyn yksilöön

Suomen riistakeskuksen on poikkeuslupan myöntämisedellytyksiä arvioidessaan selvittettävä poikkeuslupan kohteena olevan riistaeläinlajin yksilön käyttäytyminen haetulla poikkeuslupa-alueella. Tämä ei kuitenkaan ole käytännössä toteutunut aiempien talvien ahmaluvissa. Poikkeuslupapäätöksissä ei ole WWF:n mielestä huomioitu riittävästi poikkeuslupan kohteena olevan **ahmayksilön käyttäytymistä haetulla poikkeuslupa-alueella**, vahinkoja ei ole todennettu riittävän konkreettisesti eikä lupia ole yksilöity ongelmia eniten aiheuttaneisiin yksilöihin. Lupa ahman tappamiseen on esimerkiksi myönnetty hakemuksella⁶, jota hakija oli perustellut vain sillä, että ”*Vahingot nousevat tuhansiin euroihin, nousevat kymmeniin tuhansiin ja jopa satoihin tuhansiin euroihin*” yksilöimättä hakemuksessa, kuinka monta poroa ja missä kyseinen ahma oli tappanut.

Lupaehdot ovat käytännössä mahdollistaneet minkä tahansa ahmayksilön kaatamisen lupa-alueella, kunhan pyynti on kohdennettu katkeamattomalla lumijäljityksellä poron tappopaikalta lähteneeseen ahmaan. Tästä on osoituksena esimerkiksi se, että kevättalvella 2019 poikkeusluvilla tapettiin kaksi juuri synnyttäneitä ahmanaarasta, vaikka lupaehtojen mukaan pyynnissä tuli pyrkiä varmistamaan, ettei saaliiksi kohdennu ahmanaa, jolla on pennut pesässä tai jota alle vuoden ikäinen pentu seuraa.

Edellytyksillä, joilla Suomen riistakeskus on myöntänyt ahmalle poikkeuslupia, ja tavalla, jolla niiden noudattamista on valvottu, ei WWF:n näkemyksen mukaan kyetä riittävällä tavalla takaamaan pyynnin kohdentumista nimenomaiseen, erityistä vahinkoa aiheuttavaan yksilöön. Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisun valossa Suomen tähän asti harjoittama poikkeuslupamenettely asettuikin kyseenalaiseksi myös ahman osalta⁷.

Kiintiöstä

Riistakeskus on toistuvasti myöntänyt poikkeuslupia ahmojen tappamiseen maa- ja metsätalousministeriön kiintiöasetusten mukaisen ylärajan verran. Riistakeskus on katsonut, ettei asetuksen maksimin mukainen lupien myöntäminen vaaranna ahman suotuisan suojelun tasoa, koska asetuksessa on jo itsessään huomioitu suotuisa suojelun taso. Asetusmuistossa on todettu, että ”*Kiintiö itsessään ei johda yhdenkään ahman tappamiseen, vaan on eräänlainen ylimääräinen turva, että vaikka kiintiö täyttyisi, ei suotuisaa suojelutasoa vaaranneta.*” Kuitenkin ratkaisussa C-674/17 unionin tuomioistuin katsoi, että ”- voidaan epäillä sitä, kyetäänkö kannanhoitosuunnitelmalla ja kansallisella lainsäädännöllä – jossa vahvistetaan tapettavaksi sallittujen yksilöiden enimmäismäärä tiettyinä metsästysvuonna –, joiden nojalla pääasiassa kyseessä olevat poikkeusluvut myönnettiin, noudattamaan suotuisan suojelun tason säilyttämisen vaatimusta” (kohta 65). Ratkaisussa kyseenalaistettiin siis suden suojelun suotuisan tason säilyminen, vaikka tapauksessa tarkasteltuna aikana (metsästysvuosi 2015-2016) susia on metsästetty maa- ja metsätalousministeriön susien poikkeuslupien kiintiöasetuksen mukaisesti.

⁶ Suomen riistakeskus, päätös 2019-1-700-02292-1

⁷ Euroopan unionin tuomioistuimen (EUT) ratkaisussa C-674/17 todetaan, ettei voida katsoa, että edellytyksillä, joilla kyseessä olevat poikkeusluvut myönnettiin, ja tavalla, jolla niiden noudattamista valvottiin, kyetä riittävällä tavalla takaamaan asianomaisen lajin yksilöiden pyynnin tapahtumista valikoiden ja rajoitetusti. EUT katsoi, että susien kaatolupiin sisältynyt pelkkä suositus lupien saajille pyynnin kohdistamisesta tiettyihin yksilöihin ja tiettyjen muiden yksilöiden välttämisestä, ilman että lupien saajia tähän velvoitettiin, ei ollut riittävä. EUT katsoi, että oli aihetta epäillä poikkeuslupien valikoivuutta, niiden toimeenpanon valvonnan tehokkuutta ja sitä, että pyynti olisi tapahtunut rajoitetusti.

WWF katsoo, ettei kiintiöasetus riitä takaamaan suotuisan suojelutason vaarantumattomuutta. Erityisesti kun otetaan huomioon Suomen riistakeskuksen menettely lupien myöntämisessä toistuvasti kiintiön ylärajaan asti, asettuu myös koko lupajärjestelmän poikkeuksellisuus kyseenalaiseksi. Tästä käytännön osoituksen on myös se, että kolmen pohjoisimman kunnan ahmakanta on LUKE:n kanta-arvioiden mukaan taantunut noin neljänneksen sinä aikana, jolloin poikkeuslupia ahmalle on myönnetty.

Poronhoitoalueen ahmakanta

Luonnonvarakeskus arvioi koko maan kannaksi helmikuussa 2020 noin 390 ahmaa, joista poronhoitoalueella noin 135-140 yksilöä. Edellisenä talvena poronhoitoalueen ahmakannaksi arvioitiin 110-130 yksilöä ja sitä edellisenä talvena 120-140 yksilöä. Suomen ahmakannan ilahduttava kasvu on tapahtunut valtaosin poronhoitoalueen eteläpuolella, kun taas poronhoitoalueen ahmakanta ei ole kahtena viime vuotena käytännöllisesti katsoen kasvanut lainkaan. Ahma ei myöskään ole päässyt levittäytymään uusille alueille Lapissa.

Pohjoisimmassa Lapissa, Enontekiön, Utsjoen ja Inarin kunnissa, elävä Suomen ns. ”tunturiahmakanta” on taantunut jyrkästi viime vuosina. Uusimman LUKE:n arvion mukaan alueella elää enää 35-40 ahmaa, kun vielä talvella 2018-2019 LUKE arvioi alueen kannaksi 40-60 ahmaa. Kanta-arvioiden keskiarvona laskien alueen ahmakanta on siis pienentynyt noin 25 %. Tämä on tapahtunut samaan aikaan kun alueella on poikkeuslupin harjoitettu ahman metsästystä.

Ahma on pitkäikäinen ja hitaasti lisääntyvä laji. Naaraat saavat ensimmäiset pentunsa 3–4-vuotiaina, ja vain noin puolet aikuisista naaraista lisääntyy vuosittain. Neljänä edellisenä talvena poikkeusluvilla tapettujen 32 ahman ja nyt esitettyjen kahdeksan poikkeusluvan vaikutus ahmakantaamme on kumuloituva.

Kaksi vuonna 2018 poikkeusluvilla pyydetyistä ahmoista oli kantavia naaraita, samoin vuonna 2020. Alkuvuodesta 2019 poikkeusluvilla tapettiin myös kaksi ahmanaarasta, jotka olivat juuri synnyttäneet pennut, vaikka poikkeuslupien ehtona oli, että pyynnissä tulee pyrkiä varmistamaan, ettei saaliiksi jää pentuja hoitavia naaraita.

Lisääntymisikäiset naaraat ovat ahmakannan arvokkainta osaa. Näin ollen pyynnin vaikutus ahmakantaan on ollut suurempi kuin pelkästään saaliin yksilömäärällä mitattuna. Poikkeusluvilla tapettujen ahmojen lisäksi tulevat liikenteessä kuolleet sekä laittomasti tapetut ahmat – yleisen suurpetojen laittomaan tappamiseen liittyvän tutkimuksen perusteella⁸ tiedetään, että vain murto-osa tapauksista tulee ilmi.

Vaikutukseltaan kumuloituvien lupien myöntäminen edellyttää viranomaisilta erityistä tarkkaavaisuutta ja kannan kehityksen jatkuvaa seuraamista. Käytännössä riistakeskus on kuitenkin hyväksynyt selvitykseksi lupa-alueen ahmakannasta luvan hakijan oman ilmoituksen. Tällainen lupakäytäntö ei – varsinkaan niiden Natura 2000 -alueiden osalta, joissa ahma on perustelajina – toteuta lajisuojelulta edellytettävää huolellisuutta. **Ahmakanta haetulla poikkeuslupa-alueella on selvitettävä ennen poikkeusluvan myöntämistä viranomaistoimin, eikä pelkästään hakijan oman ilmoituksen perusteella.**

Asetusmuistiossa viitataan 20 vuotta vanhaan arvioon Venäjän Euroopan puoleisen osan ahmakannasta. Nimenomaan Suomen rajan läheisten Venäjän alueiden ahmakannasta ei ole riittävästi tuoretta ja luotettavaa dataa. Lisäksi tällainen kantojen ja niiden suotuisan suojelun arviointi, joka ulottuu EU-maiden rajojen ulkopuolelle, on kyseenalaistettu EU:n tasolla. Unionin tuomioistuimien totesi ratkaisussaan C-674/17,

⁸[Brå rapport 2007:22](#). Illegal jakt på stora rovdjur. Konflikt i laglöst land?

että ”Toisin kuin riistakeskus on esittänyt, tässä arvioinnissa ei kuitenkaan oteta huomioon asianomaisen kannan luontaisen levinneisyysalueen osaa, joka ulottuu tietyille sellaisessa kolmannessa valtiossa sijaitseville alueille, jota eivät sido unionin tärkeinä pitämien lajien tiukan suojelun velvoitteet.” (kohta 60).

Näin ollen Suomen riistakeskuksen lupapäätöksissään esittämät arvoinnit ahman suotuisasta suojelun tasosta ovat laittaneet liian suurta painoarvoa Norjan ja Venäjän alueella oleville ahmoille. Samoin asetusluonnoksen taustamuistiossa esitetyissä kanta-arvioissa on otettava huomioon, ettei poikkeuslupia voida perustaa ahmojen luontaisen levinneisyysalueen osaan, joka ulottuu alueelle, jota eivät sido unionin tiukan suojelun velvoitteet.

Ahman aiheuttamat porovahingot

Maa- ja metsätalousministeriön keskeinen peruste esitetyille ahman poikkeusluville on, että ahma aiheuttaa suurpedoista eniten porovahinkoja. Tämä pitää paikkansa ja on hyvin tärkeää, että suurpetojen aiheuttamat tappiot porotaloudelle korvataan oikeudenmukaisesti.

Toisaalta jo vuonna 2013 valmistuneesta kansallisen suurpetopolitiikan kehittämisarvioinnista⁹ käy ilmi, että ”... todetut ahmavahingot eivät seuraa ahmojen määrää. ... On siis mahdollista, että ahmoja on huomattavasti enemmän kuin havainnointimenetelmin voidaan todentaa. Toinen vaihtoehto on se, että ahman tappamiksi hyväksytään sellaisia poroja, jotka ovat kuolleet muusta syystä.”

WWF on toistuvasti muistuttanut maa- ja metsätalousministeriötä, että on ollut viitteitä petovahinkojen korvausjärjestelmän väärinkäytöstä, jonka takia ahma joutuu syntypukiksi porovahingoista, joita se ei ole aiheuttanut. Kumottu ns. Lex Halla -korvaus eli poikkeuksellisen suuresta porovahingosta maksettu erityinen korvaus houkutteli väärinkäytöksiin¹⁰, kuten myös maa- ja metsätalousministeriö riistavahinkolain muutosesityksen (Dnro 1531/01.01/2017, MMM037:00/2017) taustamuistiossa kertoo. Ennen Lex Halla -korvauksen kumoamista suurimmat yhdelle poronostajalle yhtenä vuotena maksetut petovahinkokorvaukset olivat jopa yli 150000 euroa.

Porovahinkoja tutkittiin laajasti poronhoitoalueen pohjoisosan paliskunnissa vuosina 2008–2016. Tämän maa- ja metsätalousministeriön rahoittaman tutkimuksen loppuraportin mukaan tutkimusjaksolla yhdessätoista ”pahimmassa ahmapaliskunnassa” runsaat 15000 poroa ilmoitettiin suurpetojen, ja niistä useimmin ahman, tappamaksi.

Maa- ja metsätalousministeriö on viitannut tämän tutkimuksen tuloksiin riistavahinkolain muutosesityksen (Dnro 1531/01.01/2017, MMM037:00/2017) taustamuistioissa petovahinkojen ilmoittamiseen ja todentamiseen liittyneiden viiveiden ja ongelmien osalta, mutta ei kertonut, että saman tutkimuksen mukaan suurpedon tappamiksi ilmoituksista poroista noin seitsemän prosenttia tarkastettiin maastossa, ja **tarkastetuista tapauksista lähes kolmannelta ei hyväksytty petovahingoiksi**¹¹.

Saman, jostain syystä edelleenkin julkaisemattoman, **tutkimuksen mukaan osa suurpetojen tappamiksi ilmoitetuista poroista oli heikkokuntoisia tai jopa sillä tavoin palautumattomasti nälkiintyneitä, että niiden kuolemia ei voitu pitää petojen aiheuttamana lisäkuolleisuutena. Tutkimuksen johtopäätösten mukaan poromääriin ja laidunten kuntoon pitää kiinnittää enemmän huomiota.** Yhtenä ratkaisuna tähän

⁹Ruralia-instituutti 2014: Kansallisen suurpetopolitiikan kehittämisarviointi <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/228377>

¹⁰ Vihreä lanka 1.11.2017: Petokorvauksia käytetään väärin: Poronvasoja ostetaan pohjoisesta ja syötetään pedoille idässä <https://www.vihrealanka.fi/uutiset-kotimaa/petokorvauksia-k%C3%A4ytet%C3%A4%C3%A4n-v%C3%A4%C3%A4rin-poronvasoja-ostetaan-pohjoisesta-ja-sy%C3%B6tet%C3%A4%C3%A4n>

¹¹ YLE 16.12.2016 <http://yle.fi/uutiset/3-9356964>

WWF on esittänyt, että petovahinkokorvauksia maksettaisiin vain niihin paliskuntiin, joissa ei ylitetä asetuksen mukaista suurinta sallittua poromäärää.

WWF on toistuvasti esittänyt ja esittää edelleen, **että tärkein toimenpide ahman suojelun ja poronhoidon yhteensovittamisessa olisi siirtyä reviiripohjaiseen, ahman onnistuneiden pesintöjen määrän perusteella paliskunnalle maksettavaan porovahinkojen korvaukseen.** Maakotkan kohdalla näin on toimittu jo pitkään ja hyvin tuloksin. Maakotkan esimerkki osoittaa, että reviiripohjaisen korvausjärjestelmän myötä lajiin kohdistuva vaino on käytännössä loppunut ja asenteet maakotkaa kohtaan ovat muuttuneet positiiviseen suuntaan. Ruotsissa siirryttiin reviiripohjaiseen ahman aiheuttamien porovahinkojen korvaukseen jo 1990-luvulla, ja sen jälkeen Ruotsin poronhoitoalueen ahmakanta on kasvanut merkittävästi¹².

Norjassa suurpetojen poistot tehdään suurelta osin viranomaistyönä. Nykyistä huomattavasti parempi ratkaisu Suomessakin olisi palkata poronhoitoalueelle valtion erävalvojia, joiden tehtävänä olisi poikkeusluvien tehtävät suurpetojen poistot sekä suurpetojen aiheuttamien porovahinkojen tehostettu maastotarkastus. Vaihtoehtoinen ratkaisu merkittäviä porovahinkoja aiheuttavan ahmayksilön poistamiseksi on ottaa se elävänä kiinni ja – jos kyseessä ei ole imettävä naaras – siirtää se vahvistamaan ahmakantaa muualle.

WWF:n esitykset yhteenvetona

- **WWF vastustaa poikkeuslupien myöntämistä ahmalle,** kunnes myös poronhoitoalueen ahmakannan voidaan osoittaa olevan selkeästi elpymässä nykyisestä erittäin uhanalaisesta asemastaan. Tällä hetkellä ahmakannan kehitys Suomen kolmen pohjoisimman kunnan osalta on päinvastainen.
- Porotalouden ja suurpetojen yhteensovittamiseen tulee hakea kestävämpiä ratkaisuja kuin nyt esitettävä erittäin uhanalaisen lajin metsästys. Lupaavin ratkaisu olisi **siirtyä reviiripohjaiseen, ahman onnistuneiden pesintöjen määrän perusteella paliskunnalle maksettavaan porovahinkojen korvaukseen.**
- Mahdollisten erityisen merkittäviä porovahinkoja aiheuttavien yksilöiden poistamiseksi on tarjolla ”muu tyydyttävä ratkaisu”: kyseisten **tarkasti valikoitujen yksilöiden siirto muualle poronhoitoalueelle ja poronhoitoalueen eteläpuoleiseen Suomeen.**
- Lisäksi on panostettava ahman hoitosuunnitelman mukaisesti nykyistä enemmän ahmojen **laittoman tappamisen ehkäisyyn sekä erävalvonnan ja petovahinkojen maastotarkastuksen tehostamiseen.** Erävalvonnan resurssija on tuntuvasti lisättävä, ja kokeilemisen arvoinen ratkaisu olisi palkata poronhoitoalueelle valtion erävalvojia, joiden tehtävänä olisi poikkeusluvien tehtävät suurpetojen poistot ja siirrot sekä suurpetojen aiheuttamien porovahinkojen tehostettu maastotarkastus.
- Koska varsinkin poronhoitoalueen pohjoisosissa osa ahman tappamiksi ilmoitetuista poroista on ollut nälkiintyneitä, tulee poromääriin ja porolaidunten kuntoon kiinnittää enemmän huomiota. Suurimpien sallittujen poromäärien ylitykseen tulee puuttua tehokkaasti, esimerkiksi niin että petovahinkokorvauksia maksettaisiin vain niihin paliskuntiin, joissa ei ylitetä asetuksen mukaista suurin sallittua poromäärää.

¹² Persson, J., Rauset, G. R. and Chapron, G. (2015): Paying for an Endangered Predator Leads to Population Recovery. Conservation Letters, 8: 345–350. doi:10.1111/conl.12171

- Jos maa- ja metsätalousministeriö kaikesta huolimatta päättää sallia erittäin uhanalaisen ahman pyynnin, **poikkeuslupia ei missään tapauksessa tule myöntää:**
  - **Natura 2000 -alueille, joiden suojeluperusteena ahma on tammikuun jälkeiselle ajalle**
  - **paliskuntiin, joissa ylitetään asetuksen mukainen suurin sallittu poromäärä**
  - **ellei poikkeusluvan päämäärää ole tuettu selvin ja täsmällisin perusteluin, ja jos riistakeskus ei kykene täsmällisten tieteellisten tietojen perusteella osoittamaan, että poikkeusluvilla kyetään saavuttamaan tämä päämäärä**
  - **jos ei ole asianmukaisesti osoitettu jokaisessa yksittäisessä tapauksessa, ettei poikkeusluvalla tavoiteltua päämäärää voida saavuttaa muulla tyydyttävällä ratkaisulla**
  - **jos ei ole taattu sitä, ettei poikkeusluvalla haitata ahman kantojen suotuisan suojelun tason säilyttämistä niiden luontaisella levinneisyysalueella**
  - **jos niissä ei tarkasti yksilöidä vahinkoja aiheuttavaa yksilöä ja jos niiden perusteella ei tarkasti valvota pyynnin tosiasiallista kohdistumista tiettyyn todennettuun yksilöön**

Nämä rajaukset tulee kirjata nimenomaisesti asetusmuistioon.

WWF Suomi

Jari Luukkonen
suojelujohtaja

Petteri Tolvanen
ohjelmapäällikkö

Raija-Leena Ojanen
oikeudellinen neuvonantaja